A REVIEW ON PLACE AND FİCTİONAL PLACE IN OĞUZ ATAY'S KORKUYU BEKLERKEN

Ivana Koteva (PhD candidate)
Goce Delcev University, Faculty of Philology, Lecturer
ORCID ID: 0009-0002-7910-2984
ivana.koteva@ugd.edu.mk
North Macedonia

ABSTRACT

As a literary narrative, the story deals with real life, time, place, people and action in a fictional language. The space constituting the narrative is in the role of places in which situations and events are presented. At the same time, the place determines the boundaries of the areas where the plot takes place, and is not a tool in the narrative, but is related to all the characters that make up the story. While fictional spaces in literary texts present alternatives to real spaces, the storms of the people in the narrative are positioned around the real world axis with the author's fiction. In our study, the stories in Oğuz Atay's story book *Korkuyu Beklerken* will be examined through the elements of space and fictional place. By emphasizing the origin, meaning, usage and types of the word space, it will be determined how the relationship between object and space is established. These analyzes will be determined by reference to Manfred Jahn's *Analtıbilim – Anlatı Teorisi El Kitabı* and Bahar Dervişcemaloğlu's *Anlatıbilime Giriş*.

The relationship between the location descriptions in the stories *Beyaz Mantolu Adam, Unutulan, Korkuyu Beklerken, Bir Mektup, Ne Evet Ne Hayır, Tahta At, Babama Mektup, Demiryolu Hikâyecileri* and *Bir Rüya* with the narrative situations in the narrative will also be emphasized.

Keywords: Novel, Korkuyu Beklerken, Place, Fictional Place

OĞUZ ATAY'IN KORKUYU BEKLERKEN ADLI ESERİNDE MEKÂN VE KURMACA MEKÂN ÜZERİNE BİR İNCELEME

İvana Koteva (Doktora Öğrencisi)
Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi, Okutman
ivana.koteva@ugd.edu.mk
Kuzey Makedonya

ÖZET

Edebi anlatı olarak hikâye gerçek yaşamı, zamanı, mekânı, kişileri, eylemi kurgusal bir dille ele almaktadır. Anlatıyı oluşturan mekân, durumların ve olayların içinde sunulduğu, yerler görevindedir. Aynı zamanda mekân olay örgüsünün geçtiği alanların sınırlarını belirlediği gibi anlatıda bir araç değil de amacı olan, hikâyeyi oluşturan karakterlerin tamamıyla ilişkilidir. Edebî metinlerde kurmaca mekânlar, gerçek mekânların alternatiflerini sunarken anlatıda yer alan kişilerin iç dünyalarında yaşadıkları fırtınaları, yazarın kurgusuyla gerçek dünya ekseni etrafında konumlandırılır. Çalışmamızda Oğuz Atay'ın *Korkuyu Beklerken* adlı hikâye kitabındaki hikâyeler mekân ve kurmaca mekân unsurları üzerinden incelenecektir. Mekân kelimesinin kökeni, anlamı, kullanımı ve çeşitleri üzerinde durularak, nesne-mekân arasında nasıl ilişki kurulduğu tespit edilecektir. Bu incelemeler Manfred Jahn'ın *Analtıbilim – Anlatı Teorisi El Kitabı* ve Bahar Dervişcemaloğlu'nun *Anlatıbilime Giriş* eserlerine başvurularak saptanacaktır.
Beyaz Mantolu Adam, Unutulan, Korkuyu Beklerken, Bir Mektup, Ne Evet Ne Hayır, Tahta At, Babama Mektup, Demiryolu Hikâyecileri ve *Bir Rüya* hikâyelerindeki mekan tasvirlerinin, anlatıda yatan anlatı durumlarıyla ilişkisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Roman, Korkuyu Beklerken, Mekân, Kurmaca Mekân

GİRİŞ

Arapça 'kevn' kökünden türeyen mekân kelimesi yer, mahal, ev, oturulan yer anlamlarına gelir (Develiolğu, 1992, s. 721).

Gerek anlatıbilimde gerekse diğer alanlarda mekân konusundan bahsederken bu kavramın gerçek ve mecazî kullanımları arasında bir ayrım yapmak gerekir. Daha çok sezgisel bir şey olduğu için mekânı gerçek anlamıyla kavramak oldukça zordur. TDK'nın Türkçe Sözlüğü'nde mekân kavramı "yer, bulunulan yer; ev, yurt; uzay, feza" şeklinde mekân kavramının anlamını açıklamaktan uzak bir biçimde verilmekte, Oxford'un İngilizce sözlüğünde ise "her şeyin içinde varolduğu yükseklik, genişlik ve derinlik boyutu"şeklinde totolojik bir tanım yapılmaktadır (Dervişcemaloğlu, 2014, s. 174).

Anlatı metinlerindeki mekân, durumların ve olayların içinde gösterildiği, sunulduğu yer (ler) dir. Nesne ile mekân arasındaki ilişkiyi Manfred Jahn'ın şöyle ifade eder: *Bir akvaryum, bizim insani bakış açımıza göre bir nesnedir ancak bir Japon balığı için bir mekândır. Benzer şekilde, bir ev, daha geniş bir çevre içinde değerlendirildiğinde (bir bölge, bir şehir vb.) bir nesnedir; ancak içinde oturanlar için içinde bulundukları ve hareket edebildikleri bir mekândır* (Jahn, 2005:106).

Bir romanda mekânın çeşitli işlevleri vardır. Her şeyden önce olayların bir dekorudur. Ama genel olarak mekân, vakanın varlık bulduğu yer, şahısların içinde yaşadıkları, kendi oluşlarını fark ettikleri alanıdır. Bununla birlikte şahısların içinde bulundukları çevreyi algılayış biçimlerini, ruhsal ekonomik durumlarını, karakterlerini açıklama yolunda imkânlar sunabilir (Narlı, 2002:98).

Mekân, karakterlerin yaşadığı ve hareket ettiği çevredir. Mekân ve kurmaca mekân olmakla birlikte öykü ve söylem mekânı vardır. Manfred Jahn'a göre öykü mekân, öykünün eylem içeren bölümlerinin geçtiği mekân ya da dekorudur, başka ifade ile karakterinin hayalindeki mekândır. Kurmaca mekân ise anlatıcının hâlihazırdaki mekânıdır.

Romanda mekânlar açık, kapalı, geniş, dar, özel de olabilir. Açık mekânlara bir ülke, bölge, deniz şehir, park, dağ gibi yerler girer. Kapalı mekânlar ise ev, oda, fabrika, meyhane vb. yerlerdir. Sıfatlandırılan bu mekânların birbirlerine göre konumları değişebilir. Örneğin; bir şehir ülkeye göre kapalı mekân olur. Geniş ve dar mekânlar da birbirine göredir. Mesela ülke-şehir arasında; ülke geniş, şehir ise dar mekândır; dünya-ülke arasında ise dünya geniş, ülke dar bir mekân olur.

Yukarıdaki bilgilerden hareket ederek Oğuz Atay'ın *Korkuyu Beklerken* adlı romanındaki mekân ve kurmaca mekân unsurları üzerinde durulacaktır.

BEYAZ MANTOLU ADAM

Beyaz Mantolu Adam adlı hikâye bir dilencinin hayatının son gününü anlatmaktadır. Hikâyedeki olayalar hep kalabalık bir ortamda, dar sokaklarda gerçekleşmektedir, tıpkı dilencinin düzensiz hayatı gibi. İlgili hikâyede mekân ve kurmaca mekân olarak ikisine de rastlanmaktadır. Olayların gerçekleştiği yer sürekli değiştiği için farklı mekânlar, daha doğrusu mekân çerçeveleri de görülmektedir.

Hikâye bir caminin çevresinde başlamaktadır: *Kalabalık bir topluluk içindeydi. Başarısızdı. Parası yoktu. Dileniyordu. Caminin önündeydi. Büyük bir camiydi bu. Minareleri, kubbeleri, kemerleri ve parmaklıklı pencereleri filân hepsi tamadı. Özellikle avlusu: dilenenler için en önemli yer* (Atay, 2021:11). Caminin çevresi ve avlusu bir açık mekân olarak birçok sıfatla da açıklanmıştır. Aynı zamanda gerçek mekân, diğer bir ifadeyle söylem mekân olduğu görülmektedir.

Hikâyenin devamında ana karakter olan Beyaz Mantolu Adam, caminin duvarına yaslanmaktadır ve caminin iç avlusunda oynayan çocukları izlemektedir. Daha sonra ise mekânı değiştirerek şişman bir adamın yardımı yüzünden rıhtıma kadar yürümektedir. Bunun devamında kurmaca mekân görebilmektedir:
Rıhtıma yaklaşınca sırtındaki yükle birlikte yere çöktü. Bavul sahibi durdu ve bir süre kararsız kaldı; sonra uzattı parayı. Galiba ona biraz acınmıştı. Vapura da girebilirdi ayrı bir ücretle; fakat, hammalar örgütünün duvarını yaramadı (Atay, 2021:13).

Öykü mekânı ile başka bir yerde yine çıkmaktadır: *Yerdeki bir su birikintisinden güneşle birlikte yansıdı. Sonra su birikintisi kalabalıklaştı; lekesiz görüntüsünü, irili ufaklı gölgeler çevirdi. Mantosunun seyretmek için eğilince, henüz şaşkınlığı geçmemiş ve onu nasıl karşılamak gerektiğini bilemeyen topluluğu gördü suyun içinde* (Atay, 2021:16).

Devamındaki mekân çerçeveleri kapalı-açık bakımından dönüşümlü olarak değişmektedir. Önce gerçek mekânlar ve bu mekanların çoğu sıfatlarla gösterilmiştir: Küçük bir cami avlusu, basamaklar, büyük ve uzun köprüleri geçtikten sonra, beyaz mantolu adam bir vitrinin önünde bulunur. Bu vitrinin dükkânında ana karakter canlı bir kukla olarak kullanılır ve buradaki olayların kapalı bir mekânda gerçekleştiğini görmekteyiz. Buradaki işi bitirdikten sonra yine açık ve gerçek mekânlarda bulunur: Dik bir yokuşun başına, otobüs durağı ve onun arkasındaki eski bir evin kapısı önündedir. Sonra da bir otobüse binerek kapalı mekândan tekrar açık mekâna döner: Geniş bir meydanda, bir parkta, sokaklarda, uzun köprüde ve tren istasyonda yürümektedir. Tren istasyonunda ise bir trene, yani kapalı bir mekâna girmektedir. Hikâye ve ana karakter olan Beyaz Mantolu

Adamın sonu açık mekânda gerçekleşmektedir. Kirli, yorgun, çevreye ilgisiz bu adam, "Halk Plajı" yazılı bir kapıdan girer. Bu plajda kısa bir süre geçirdikten sonra denizin suyuna girip boğulur.

UNUTULAN

Bir kadının tavan arasına çıkıp eski anılarla karşılaşarak onun geçmişini, anne ve babasıyla anlaşmadığını, önceki evliliğini ve önceki kocasının ölümünü öğrendiği *Unutulan* adlı hikâyede anlatılmaktadır. Hikâyesinin ana olayı, karanlık, örümcek ve tozla dolu bir evin tavan arsında geçmektedir. Başkahraman olan kadın, bu tavanarasındaki köşelerde hareket eder, yüksek yerde oturur ve bütün bunlar gerçek aynı zamanda da kapalı bir mekân olarak ifade edilebilir. İçeriğin devamında ise birçok öykünün kurmaca mekânlarda geçtiği görülmektedir. Örneğin; *Feneri yakın bir yere tuttu; annesiyle babasının resimleri. Aralarında eski bir ayakkabı torbası, kırık birkaç lamba* (Atay, 2021:28).

Buradaki annesiyle babasının resimleri, ayakkabı torbası da bizim için sadece bir nesnedir, fakat onlar da başkahramanın eski hayatını yaşamaktadır. Kadının hayalindeki mekânlar devam etmektedir: *Aşağıda onlara bir yer bulabilir miyim? Koridorda, sandık odasında... saçmalıyorum. Onları unutmadım, onları unutmadım. Babasının yüzünde gururlu bir somurtkanlık vardı. Aynı duvara asamam onları. Evin düzenini hızla gözünün önünden geçirdi. Yanyana olmak istemezlerdi; mezarda bile... Başka bir eve çıkmış olabilirdim, bir daha hiç görmeyeceğim birine bırakmış olabilirdim bütün bunları* (Atay, 2021:28). Hikâyesinin sonu ise başladığı yerde yani gerçek ve kapalı mekân olan tavan arasında biter.

KORKUYU BEKLERKEN

"Düşüncelerin nasıl, hayatın da öyle olur" demişler. *Korkuyu beklerken* adlı hikâye de bu sözün tipik bir örneğidir. Orta yaşlı, yalnız yaşayan bir adam fazla düşünen, en küçük ayrıntısına kadar her şeyi inceleyen başkahramanı ve hayatını bir türlü düzene koyamaz. Gizli mezhepten aldığı zaman mektubu da kafasındaki ortalığı daha çok karaştırır. Onlardan kaçarak hayatın yolundan tamamen çıkar.

Olaylar birçok mekânda gerçekleşir: Hem gerçek hem de kurmaca. Başkahraman, metin içerisinde birkaç yerde yaşadığı ülkeden bahsetmektedir. Ülke unsuru da açık mekân olarak ifade edilebilir. Yaşadığı evi, üç evli sokağın en ucundaki yer bulmaktadır. Çoğu zamanını evde geçirir ve sürekli olarak yer değiştirir. Burada mekân çerçeveleri görülmektedir: "salon" çerçevesinden banyoya, yazıhaneye, yatak odasına, mutfak ve tuvalet gibi yer çerçevesine kadar kapalı mekânlarda bulunur. Öte yandan açık mekân olan bahçesinde de görülmektedir.

Gizli mektepten aldığı mektubu anlamadığı için ölü dillerle uğraşan üniversite öğretim üyesi olan bir arkadaşına gider. Orada, üniversitede tekrar kapalı bir mekânda bulunur. Bu mektubuyla tehdit alır ve eve kapanır. Kapalı mekândan aylarca, hatta senelerce çıkmaz. Uzun süre kapalı olduğundan dolayı dayanılmaz hale gelip evden çıkmaya karar verir. Hikâyenin devamında farklı yerlerde görülür: sokaklarda dolaşır, meyhanede sarhoş olur, kaldırımda oturur, otele gider, yani mekânları sürekli değiştirir.

Hikâye içinde kurmaca mekânlara da rastlanır: *Büyük bir fırtınaya tutulmuştum. Evet, yabancılarla dolu, bana yabancı olanlarla dolu, uçsuz bucaksız bir denizin ortasında yalnız başıma kalmıştım. Düşündüm* (Atay, 2021:55). Verilen örnekte başkahramanın düşüncüleri bir mekân olur. Onun yaşantıları, zavallı hayatının yeridir bu mekân.

Bizanslılardan kalma bir kilise de kurmaca mekân olarak geçmektedir: *O kadar çok düşündüm ki, o kadar çok şeyi bir arada düşündüm ki,sonunda Bizanslılardan kalma bir kiliseyi gezerken gördüğüm bir duvar çatlağına yapıştırılmış cam parçası geldi aklıma. Çatlağın ilerleyip ilerlemediğine bakıyoruz demişlerdi. Fakat cam*

ortadan çatladığı halde, kimse telâşla kapılmıyordu, hatırımda kaldığına göre... Bahçeye çıkıp bir cam parçası aradım, bulamadım (Atay, 2021:76).

Kurmaca mekânla ilgili başka bir örnek vermek gerekirse: *Ben en çok Londra'ya gitmek isterdim. İngiltere, demokrasinin beşiğidir. Bir keresinde, bir uçak şirketinde çalışırken bedava bir bilet ayarlamıştım, fakat döviz alacak parayı denkleştiremedim* (Atay, 2021:82).

Gizli mezhepten aldığı mektup da bir kurmaca mekân olarak değerlendirilebilir. Çünkü mektupta yer alan tehditkâr ifadeler nedeniyle hayatını tamamen değiştirdi. Yorgun, öfkeli, korkunç bir hale geldi.

BİR MEKTUP

Romanda yer alan *Bir Mektup* adlı hikâye ise aslında gönderilmeyen bir mektupla ilgilidir. Bu mektup bir adam tarafından eski iş yerinde birlikte çalıştığı bir beyefendiye yazılır. Adam, daha doğrusu başkahraman ilgili mektupta onun nasıl yaşadığını, düşüncelerini ve efendiye karşı olan karmaşık duygularını ve iyi kullanamadığı dilin zorlukları içinde yazmaktadır.

Hikâyede görülen mekânlar genelde gerçektir. Açık ve kapalı olarak sürekli değiştirilir. Başkahraman bir olay anlatırken evindedir, sonra ise sokaklardadır. İşyeri de kapalı mekân olarak görülmektedir. Ayrıca gittiği kahveler, meyhaneler, bindiği taksi de kapalı mekândır. Hikâyenin bir yerinde denizi gördüğü, ona yakın olduğu ifade edilir. Deniz açık mekân olarak gösterilebilir. Kahramanın ülkesi de açık mekân olarak görülmektedir: *Fakat ülkemizde tabiat şartları ağırlaştıkça insanlar da şartlarını ağırlaştırırlar; meselâ şöförler. Sonunda bir araba durdu* (Atay, 2021:117).

Yazılan mektup sadece bir nesne olarak görülse de aslında bir kurmaca mekândır. Çünkü onda yazarın geçmişi, yaşadıklarıyla birlikte duyguları da yazmaktadır.

NE EVET NE HAYIR

Ne Evet Ne Hayır adlı hikâyede gazetecilik yapan genç bir adam bir mektup sunmaktadır. Bu mektup, baş harfleri G.S. olan bir beyefendi yazıp gazeteciye yollamıştır. Sessiz ve çekingen davranışlara sahip olan gazeteci insanlara karşı anlayışlıdır. Bundan dolayı insanlar sürekli ona mektuplar gönderip yardım ve tavsiye isterler.

Mektuptaki olaylar genelde gerçek mekânlarda gerçekleşir. G.S. sevdiği kızla aynı mahallede yaşar ve sürekli balkonlara çıkıp onu izler. Mahallenin sokağı ve balkonu açık mekân, evi ise kapalı mekân ifade eder:

Bizim eve bitişik talebe kızlar oturuyordu. Sevdiğim insan da geldi, 7 metrelik yarım santimlik evin yanına. Ben eve gelirim, balkona çıkarım, evde kızlar. ... Sevdiğim insan da pencerenin bir tarafına çekiliyor oturuyor (Atay, 2021:127).

Hikâyenin devamında hapishane, okul gibi nesneler de kapalı mekânlardır:

Kardeşimin düğünde savcılık intiharlarımdan ötürü 90 gün hapis yattım (Atay, 2021:127).

Çok dayak yedim, tutuklu, hapis... şimdi... cezaevinde yatmaktayım efendim (Atay, 2021:137).

Önceki hikâyede olduğu gibi buradaki mektup da kurmaca mekândır çünkü içinde M.C.'nın geçmişi ve arzuları yaşamaktadırlar.

TAHTA AT

Bu hikâye, kentteki Tahta At'ın restorasyonunu anlatmaktadır. Tuğrul Tuzcuoğlu, bu anıtın betonarmeyle güzelleştirmesi tarihi ihtişamını ve önemini yitireceğini düşündüğü için bu kararı protesto etmektedir.

Cansu Yasav, Oğuz Atay'ın Hikâyelerinde Metalaşma Olgusu adlandırılmış kendi makalesinde anlattığı gibi: *Tuğrul Bey, sanat eserlerin gülünecek hâle getiren ve sadece maddesel bir varlık olarak gören bir zihniyet çözülüşünün farkındadır. Sanatı gerçek değerini yitirip sahteleştiren bu zihniyetin neden olduğu çeşitli alanlardaki hasarlara açık ve net bir şekilde dikkat çekilir. Tarih, kültür, edebiyat, sanat, imalat ve siyaset gibi hayatın her alanını kapsayan metalaşmış zihniyetler, toplumun geleceğini tehdit etmektedir. Tuğrul'un metalaşmış zihniyetlere karşı isyanı modern insanı içinde bulunduğu hâli sorgulamaya çağırışıdı* (Yasav, 2022:50).

İçeriğe göre söz konusu hikâyede birçok açık ve kapalı mekânlar vardır. Mesela şehrin en yüksek yeri, tepeleri, bazı tepelerindeki mezarları, eski taşları, dört taşta olan balık pazarı, şehrin meydanı gibi açık mekân gibi gösterilmiştir. Kapalı mekân olarak ise şehrin stadyumu, akropolu, karakolu da görülmektedir:
İşte şehirlerin katları birbirine karışıyor, işte arkeolog karıncalar! Her şeyi yerli yerine yerleştiriyorlar.
Dört taş bir şehir, yirmi iki kupon bedava bir apartman katı oluyor.
....

Burası agora: iki sütun dört başlık, burası da imparator sarayı: Yalnız kapı kemeri görülüyor. İşte burası stadyum, burası akropol, bunlar kilit taşları, bunlar kertenkeleler. Burası gimnazyum, burası alafranga helâ, arkada da iki yatak odası var (Atay, 2021:146).

Hikâyede kullanılan mekânlar 'kurmaca mekânlar' olarak sunulmuştur. Onlar sayesinde şehrin tarihi ve Tahta Atın hayata tutunmaları yansıtmıştır.

BABAMA MEKTUP

Babama mektup olarak isimlendirilen hikâye, ana karakter tarafından ölen babasına yazılan bir mektuptur. Mektupta, kahramanın siyasetle uğraşan babasıyla hiçbir zaman alışılmış baba-oğul ilişkisinin olmadığı, babasının kendisini nasıl büyüttüğü, babasının nasıl bir baba olduğu ile ilgili düşünceleri ve ona karşı gerçek duyguları yazmaktadır.

Birçok dekorla dolu olan bu mektup da aslında kurgusal bir mekândır. Çünkü bu mektupta başkahramanın geçmişte yaşadıklarını ve hayallerini içermektedir. Mesela, anlatıcı babasıyla birlikte büyük şehrin sokaklarında dolaştıklarını hatırlar, onun ölümünden sonra da küçük ve karanlık meyhaneye gittiğini anlatır:

Uzun yıllarını geçirdiğin büyük şehrin sokaklarında ikimiz de kir içinde dolaşıp duruyoruz. Bazen arabayı bir ara sokakta durdurarak küçük ve karanlık meyhanenin birine giriyorum (Atay, 2021:174).

Babasına cenaze töreni anlatarak, babasının mezarı da bir dekor olarak görülmektedir:

Tabut çukura konulduktan sonra üstüne büyük beton bloklar yerleştirildi. Seni, annemin yattığı mezarlığa gömmedik (Atay, 2021:173).

Hikâyede geçen ülke ise açık dekor olarak değerlendirilebilir: *Ülkemizin ortalama ömür sınırın çok aştın. Duyduğuma göre İsveç ortalamasını filân bulmuşsun* (Atay, 2021:175).

Başka bir örnekte ise: *Beni daha iyi yetiştirseydin, meselâ ne bileyim yabancı ülkelere filân gönderseydin, bugünkünden daha esaslı olmasam da kendimi ifade ve eşya ile münasebetimi tayin ve kâinattaki yerimi tespit gibi hususlarda daha becerikli olurdum* (Atay, 2021:175).

DEMİRYOLU HİKÂYECİLERİ- BİR RÜYA

Geçek bir anlatı olan *Demiryolu hikâyecileri- bir rüya* adlı hikâye, demiryolu istasyonunda çalışan üç hikâye yazarının yaşantılarını anlatmaktadır. Birinci şahısta olan konuşan sesi aynı zamanda açık bir anlatıcıdır.

Hikâyedeki olaylar, genellikle demiryolu istasyonunda açık ve kapalı mekânlarda gerçekleşir. Demir yolu istasyonu, ülkenin büyük şehirlere uzak bir dağ başı kasabasında bulunmaktadır. Bu hikâyenin yazarı genç bir Yahudi genç bir kızla orada çalışıp yaşamaktadır. İstasyon binası ve kulübesi kapalı mekânlar olarak tanımlanabilir:

İstasyon binasına bitişik yanyana üç kulübemiz vardı (Atay, 2021:185).

Bütün gün odamdan çıkmadan yazıyordum (Atay, 2021:194).
İstasyon ve peronları ise açık mekânlardır:

Tren her zaman bizim kulübelerin önünde durmuyordu. Birinci perona çoğu zaman yük vagonlarını yanaştırıyordu istasyon şefi. Bu yüzden ekspres, ikinci hatta üçüncü perona yanaşmak zorunda kalıyordu (Atay, 2021:187).

Trenler gelince onlar vagonlara binip yolculara yazılan hikâyeleri satarlar. Yani sürekli mekân değiştirirler.
Hikâyenin sonunda başkahraman aynı yerde yalnız kalır ve oradan gitmek ister. Ancak hikâyenin bitişinde kahraman görülememektedir.

SONUÇ

Oğuz Atay'ın *Korkuyu beklerken* adlı romanında yer alan hikâyelerde geçen mekân ve kurmaca mekân unsurları şöyle özetlenebilir:

Hikayelerde birçok açık ve kapalı gerçek mekânlara rastlanılır: camiler, evler, tren vagonları, meyhaneler, kulübeler, stadyum, karakolu, sokaklar, meydanlar, dağlar, denizler vs. Bazı yerlerde mekân çerçeveleri de vardır. Karakter sürekli yerini değiştirir. Mesela salondan mutfağa, oradan da yazıhaneye geçer.

Kurmaca mekânlar da sık sık görülür: eski şeyler, fotoğraflar karakterlerin yaşadığı yeri göstermektedir. Bazı hikâyelerde ise kahramanın gitmek istediği şehir veya yer karşımıza çıkar. Bu da onun hayalindeki yeridir. 'Keşkeler'le dolu bir mektup da kurmaca bir mekân ibaret olduğu görülmüştür. Çünkü onda başkahramanın geçmişte yaşadıkları ve hayalleri yaşamaktadır.

KAYNAKÇA

Atay, Oğuz (2021). *Korkuyu beklerken*. İstanbul: May Yayınları.

Dervişcemaloğlu, Bahar (2014). *Anlatıbilime giriş*. İstanbul.

Develioğlu, Ferit (1992). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara: Aydın Kitabevi

Jahn, Manfred (2005). *Anlatı teorisi el kitabı*. Çeviren: Bahar Dervişcemaloğlu. İstanbul.

Eşitti, A. S. (2014). Murathan Mungan'ın Samsun sagarası, Tütün baylaları, Tamaron'' ile Oğuz Atay'ın'Korkuyu Beklerken'' adlı hikâyelerinin karakter yaratmada mekân kullanımı bakımından karşılaştırılması. *3rd International Conference On Language And Literature DzTurkish in Europadz Tirana/Albania, Proceedings Book, v. 2,* 427-436. file:///C:/Users/nkote/Downloads/Murathan_Mungan_in_Samsun_Sigarasi_Tutun.pdf (er. tarihi 10.4.2022)

Kara, E. (2012). Korkuyu beklerken ile Yuva hikâyelerinde mekânla ilişkisi açısından korku ve paranoya. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Cşlt: 5 Sayı:21*, 168-177. https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/the-fear-and-the-paranoia-in-the-stories-korkuyu-beklerken-and-nest-in-terms-of-the-relation-with-place.pdf (er. tarihi 09.04.2022)

Narlı, M. (2002). Romanda zaman ve mekan kavramları. *Sosyal Bilimler Dergisi, Volume 5, Issue 7,* 91-106. http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423872515.pdf (er. tarihi: 10.04.2022)

Yasav, C. (2023). Oğuz Atay'ın Hikâyelerinde Metalaşma Olgusu. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 16, 41-54.